

Samordningskansliet
Charlotte Funseth
Tfn: 063-14 75 51
E-post: charlotte.funseth@regionjh.se

2016-03-31

ORGAN: **Regionstyrelsen Extra**
DATUM: 2016-04-08 kl.08.30-09.30
PLATS: Styrelserummet, hus 3, plan 3

ÄRENDEFÖRTECKNING

Sida

1. Val av justerare och tid för justering
2. Fastställande av föredragningslista
3. Ansvarsprovning 2015 (RS/452/2016) 2

3. Ansvarsprovning 2015 (RS/452/2016)

2016-03-29

Fullmäktiges presidium

§ 27 Ansvarsprovning 2015, inhämtande av förklaring (RS/452/2016).

Ärendebeskrivning

Regionens revisorer överlämnar revisionsberättelsen för år 2015 för Region Jämtland Härjedalen och revisionsrapport 2015 Årets granskning av Region Jämtland Härjedalen till fullmäktiges presidium. Regionens revisorer har i revisionsberättelsen redovisat resultat av granskningen för år 2015.

För patientnämnden, vårdvalsnämnden, regionala utvecklingsnämnden, gemensamma nämnden för upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter m m och gemensamma nämnden för närvård i Frostviken bedömer revisorerna sammantaget att nämnderna i allt väsentligt bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande, att den interna kontrollen varit tillräcklig och att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

För regionstyrelsens del har revisorerna i huvudsak anfört följande. Regionstyrelsens styrning, ledning och kontroll har för 2015 inte varit tillfredsställande. Resultatet enligt årsredovisning 2015 innebär att regionen för femte året i rad inte lever upp till kommunallagens krav om en ekonomi i balans. Regionens budget för 2015 var inte balanserad enligt kommunallagens krav utan året började med ett underskott på 96 miljoner kronor. Redan de första prognoserna indikerade att den ekonomiska utvecklingen gick åt fel håll och underskotten ökade. Flera centrum, främst inom vården, har tilldelats en budget som beretts på ett sådant sätt att stora delar inte är finansierad.

Den ekonomiska situationen, som revisionen under flera år bedömt vara ytterst allvarlig, har under 2015 förvärrats jämfört med föregående år. Åtgärder i form av långsiktiga utvecklingsplaner, handlingsplaner och beslut har inte varit tillräckliga för att åstadkomma en förbättrad ekonomi. Några ytterliga och kraftfulla åtgärder för att i närtid vända den ekonomiskt negativa utvecklingen har inte kunnat återfinnas vid granskningen av styrelsens protokoll.

Av verksamhetsmålen inom målområdet "Patient" har fem av sju mål uppnåtts. Verksamhetsmålen inom målområdena "Samhälle", "Medarbetare" och "Verksamhetsresultat" har inte uppnåtts utan påvisar stora brister i måluppfyllnad. Tillgängligheten har försämrats ytterligare för de fyra mål som återredovisas jämfört med föregående år. Antalet sjukskrivningsdagar bland länets befolkning fortsätter att vara hög och andelen ineliggande patienter inom somatisk vård med vårdrelaterade infektioner har ökat. Sjukfrånvaron bland medarbetarna är fortsatt hög även om situationen har förbättrats något jämfört med föregående år. Problem med införande av det vårdadministrativa systemet Cosmic har medfört bortfall av produktion och på grund av bristande datakvalitet har inte någon tillförlitlig produktionsstatistik kunnat presenteras i årsredovisningen.

Regionen lever inte upp till kommunallagens krav på åtgärdsplan för återställande av underskott från tidigare år. Årets resultat innebär att regionen inte uppnår de finansiella eller verksamhetsmässiga målen för god ekonomisk hushållning.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

2016-03-29

Regionens revisorer avstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för regionstyrelsen.

Med anledning av regionens revisorers uttalande i ansvarsfrågan ska regionstyrelsen och de ledamöter och tjänstgörande ersättare som avgått från styrelsen ges möjlighet att inkomma med förklaring. Förklaringen bör ha inkommit till fullmäktiges presidium senast den 6 april 2016.

Beslutsunderlag

Revisionsberättelse för år 2015 för Region Jämtland Härjedalen
Revisionsrapport 2015 Årets granskning av Region Jämtland Härjedalen

Yrkande

Margareta Winberg (S) yrkar följande:

1. Regionstyrelsen och de ledamöter och tjänstgörande ersättare som avgått från regionstyrelsen under 2015 bereds möjlighet att inkomma med förklaring till vad som anförts i revisionsberättelsen.
2. Förklaringen ska ha inkommit till fullmäktiges presidium senast den 6 april 2016.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på sitt yrkande och finner det antaget.

FULLMÄKTIGES PRESIDUM BESLUT

1. Regionstyrelsen och de ledamöter och tjänstgörande ersättare som avgått från regionstyrelsen under 2015 bereds möjlighet att inkomma med förklaring till vad som anförts i revisionsberättelsen.
2. Förklaringen ska ha inkommit till fullmäktiges presidium senast den 6 april 2016.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Jäv

Berit Johansson är jävig och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Utdrag till

Regionstyrelsen, ledamöter och tjänstgörande ersättare i regionstyrelsen som avgått från styrelsen under 2015

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Regionens revisorer

2016-03-21

Till regionfullmäktige i
Region Jämtland Härjedalen
Org. Nr 232100-0214

Revisionsberättelse för år 2015

1. Inledning

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer har granskat den verksamhet som bedrivits i *Regionstyrelsen, Patientnämnden, Vårdvalsnämnden och Regionala utvecklingsnämnden*. Vidare har vi granskat verksamheten inom den, mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner, *Gemensamma nämnden för samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter* samt verksamheten inom den, mellan regionen och Strömsunds kommun, *Gemensamma nämnden avseende Närvård Frostviken*.

Vi har även genom lekmannarevisorerna granskat verksamheten i företagen *Landstingsbostäder i Jämtland AB, Norrtåg AB, Torsta AB, Almi-Mitt AB och Länstrafiken i Jämtlands län AB*. De förtroendevalda revisorerna har granskat *Stiftelsen Jamtli, Norrlandstingens regionförbund, Samordningsförbundet Jämtlands län*.

2. Uppdrag och ansvar

Styrelse, nämnder och beredningar ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsordning i kommunal verksamhet och regionens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Våra skrivelser, genomförda hearings och de sakkunnigas rapporter som avlämnats under året framgår av bifogad förteckning. Utöver det som framkommit i de skriftliga rapporterna har vi inhämtat underlag med hjälp av dokumentanalyser, hearings med företrädare för tjänstemannaledningen, verksamhetschefer m.fl.

Till vår berättelse bifogas de granskningsrapporter som lekmannarevisorerna, enligt 10 kap. 5 § aktiebolagslagen, har lämnat för de ovan nämnda aktiebolagen samt revisionsberättelser för dessa bolag.

3. Resultatet av vår granskning år 2015

- *Regionstyrelsens* styrning, ledning och kontroll har för 2015 inte varit tillfredsställande. Resultatet enligt årsredovisning 2015 innebär att Regionen för femte året i rad inte lever upp till kommunallagens krav om en ekonomi i balans. Regionens budget för 2015 var inte balanserad enligt Kommunallagens krav utan året började med ett underskott på 96 mkr som redan i de första prognoserna indikerade att den ekonomiska utvecklingen gick åt fel håll och underskottet ökade. Flera av tidigare centrum, främst inom vården, har tilldelats en budget som beretts på ett sådant

sätt att stora delar inte är finansierad. En situation som försvårar för styrelsen att utkräva ansvar gentemot verksamheterna och dessutom riskerar att försvaga tilltron till budgeten som styrmedel.

Den ekonomiska situationen som revisionen under flera år bedömt vara ytterst allvarlig har under 2015 förvärrats jämfört med föregående år. Resultatet för 2015 är minus 232,3 mkr. Inget av de finansiella mål fullmäktige beslutat om har uppnåtts. Åtgärder i form av långsiktiga utvecklingsplaner (LUP), handlingsplaner och beslut har inte varit tillräckliga för att åstadkomma en förbättrad ekonomi. Några ytterligare och kraftfulla åtgärder för att i närtid vända den ekonomiskt negativa utvecklingen har inte kunnat återfinnas vid vår granskning av styrelsens protokoll.

Av verksamhetsmålen inom målområdet "Patient" har fem av sju mål uppnåtts. Verksamhetsmålen inom målområdena "Samhälle", "Medarbetare" och "Verksamhetsresultat" har inte uppnåtts utan påvisar stora brister i måluppfyllnad. Tillgängligheten har försämrats ytterligare för de fyra mål som återredovisats jämfört med föregående år. Antalet sjukskrivningsdagar bland länets befolkning fortsätter vara hög och andelen ineliggande patienter inom somatisk vård med vårdrelaterade infektioner har ökat. Sjukfrånvaron bland medarbetarna är fortsatt hög även om situationen har förbättrats något jämfört med föregående år.

Det egna kapitalet har minskat under en rad av år och är i årsredovisningen för 2015 nere på 121,2 mkr att jämföra med 353,5 mkr för 2014. På grund av de stora underskotten så riskerar det egna kapitalet att förbrukas under 2016 om det inte snarast vidtas kraftfulla åtgärder för att ha en verksamhet i ekonomisk balans. Regionen har under flera år lånat till investeringar och återlånat, som för 2015 minskat något, uppgår till drygt 3 miljarder kronor. Under året ansökte regionen om medlemskap i Kommuninvest för att trygga betalningsförmåga och ha resurser för kommande investeringar.

Regionen lever inte upp till kommunallagens krav om åtgärdsplan för återställande av underskott från tidigare år som totalt uppgår till 575,2 mkr. Årets resultat innebär att regionen inte uppnår de finansiella och verksamhetsmässiga målen för god ekonomisk hushållning.

Problem i samband med införandet av det nya vårdadministrativa systemet Cosmic har inneburit ett bortfall i produktionen. På grund av bristande datakvalitet i Cosmic så har inte någon tillförlitlig produktionsstatistik kunnat presenteras i årsredovisningen.

Ansvarsprövning nämnder och beredningar

Vi bedömer sammantaget att Patientnämnden, Vårdvalsnämnden, Regionala utvecklingsnämnden, Gemensamma nämnden för upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter och Gemensamma nämnden för Närvård Frostviken:

- i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt,
- att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande,
- att den interna kontrollen har varit tillräcklig,
- att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för ovanstående nämnder.

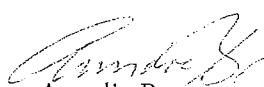
Ansvarsprövning Regionstyrelsen

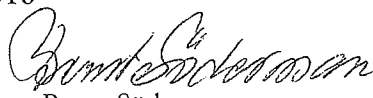
Vi avstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för Regionstyrelsen. Vårt beslut har sin grund i vår bedömning att regionstyrelsens styrning, ledning, uppföljning och kontroll varit otillfredsställande. Vi bedömer vidare att regionstyrelsens beredning av budget har varit otillräcklig och att måluppfyllelsen i både ekonomi och verksamhet är otillfredsställande. Den tidigare allvarliga ekonomiska situationen har ytterligare förvärrats under 2015, jämfört med föregående år.

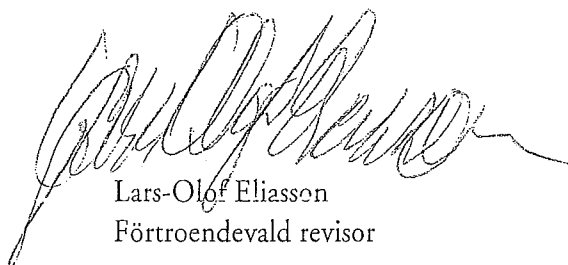
Vi tillstyrker att Regionen Jämtland Härjedalens årsredovisning för 2015 godkänns.

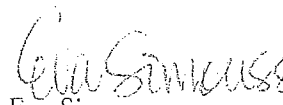
Vi återoppar bifogade redogörelse och rapporter enligt förteckning.

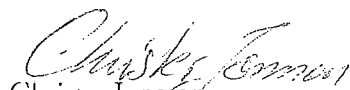
Östersund den 21 mars 2016

Annelie Bengtsson
Ordförande

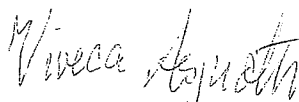

Bernt Söderman
Vice ordförande

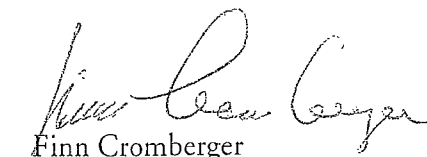

Lars-Olof Eliasson
Förtroendevald revisor

Eva Simonsson
Förtroendevald revisor

Christer Jonsson
Förtroendevald revisor

Gustaf Onilsgård
Förtroendevald revisor

Viveca Asproth
Förtroendevald revisor

Finn Cromberger
Förtroendevald revisor

REGION
JÄMTLAND
HÄRJEDALEN

REVISIONSKONTORET

Revisionsrapport 2015
Årets granskning av
Region Jämtland Härjedalen

Ansvarig: Leif Gabrielsson

Innehållsförteckning

1. SAMMANFATTNING.....	3
2. INLEDNING/BAKGRUND	4
2.1 GRUNDERNA FÖR REVISORERNAS ANSVARSPRÖVNING.....	4
3. ÅRETS REVISION	5
3.1 STYRNING OCH UPPFÖLJNING.....	5
3.1.1 Regionstyrelsen	5
3.1.2 Nämnderna	6
3.1.3 Vår bedömning.....	7
3.2 ÅRSREDOVISNINGEN	7
3.2.1 Upplysningar i förvaltningsberättelsen.....	7
3.2.2 Måluppfyllelse	9
3.2.3 God ekonomisk hushållning	9
3.2.4 Vår bedömning.....	11
3.3 RÄKENSKAPERNA.....	11
3.3.1 Bokslutsprocessen	11
3.3.2 Iakttagelser vid granskning av specifikationer	12
3.3.3 Vår bedömning.....	12
4. ANSVARIG FÖR GRANSKNINGENS GENOMFÖRANDE.....	13

1. SAMMANFATTNING

Vi har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna granskat regionens årsbokslut 2015. Granskningen har genomförts med utgångspunkt i Lag om kommunal redovisning och God redovisningssed.

Underlag till våra bedömningar är även regionstyrelsens delårsrapporter, årsbokslut till fullmäktige, styrelsens protokoll med handlingar och uppgifter som framkommit i de granskningsinsatser som revisorerna i enlighet med revisionsplan för år 2015 har genomfört.

Räkenskaperna har granskats med utgångspunkt från Lag om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR).

De synpunkter som vi lämnat i utlåtandet avseende delårsbokslutet (per augusti), på styrningen, måluppfyllelsen i ekonomin och verksamheten, är till stora delar giltiga även för helåret 2015. Ekonomin är mycket bekymmersam med stora underskott och även brister i måluppfyllelse i verksamheten.

Årets granskning har visat följande:

- Budget för 2015 var obalanserad då den innehöll ett resultatkrav på minus 96 mkr¹. Utfallet blev minus 232 mkr. I finansplan 2016-2018² har ett nollresultat budgeterats för år 2016. Redan i månadsrapporten för februari 2016 visar dock en helårsprognos på minus 238 mkr, vilket tyder på att styrelsens beredning innebär en orealistisk budget. Den orealistiska budget regionstyrelsen berett kan innebära att budget som styrning blir verkningslös. Uppgifter som styrker detta har bl.a. inhämtats från personal i granskningen av regionstyrelsens kostnadskontroll.
- Styrelsens återrapportering i årsredovisningen utgår, likt tidigare år, från regiondirektörens verksamhetsplan. Måluppfyllelsen enligt det uppdrag som fullmäktige gett styrelsen anser vi därför inte vara möjlig att i sin helhet bedöma. Vi anser att det är en brist att inte styrelsen formulerat mätbara mål för kvalitet och patientsäkerhet, då beslutanderätten för ärenden som avser verksamhetens målinriktning, omfattning eller kvalitet inte får delegeras³.
- Liksom tidigare år saknas en redogörelse/åtgärdsplan för hur balanskravet ska återställas, vilket är ett krav enligt kommunallagen om det inte finns synnerliga skäl till att inte återställa.
- Det ekonomiska resultatet och det resultat för verksamheterna som redovisas i årsbokslutet för 2015 uppfyller i flera väsentliga delar inte det finansiella uppdrag som fullmäktige gett till styrelsen för verksamhetsåret 2015. Inget av de finansiella målen har uppnåtts, kostnadsutvecklingen är fortsatt hög och återlånet uppgår för år 2015 till 3,1 miljarder kronor. Det egna kapitalet har minskat i rask takt från 778,2 mkr (2011) till 121,2 mkr (2015) och kommer snart att vara förbrukat om inte regionstyrelsen tar krafttag för att komma till en ekonomi i balans.

¹ Enligt Kommunallagen 8 kap. 4 § ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiga kostnaderna. Styrelsen beredde därmed budgeten för år 2015 i stridighet med lagen.

² Dnr: RS/822/2015

³ Kommunallag 6 kap. 34 §

- Införandet av det nya vårdadministrativa systemet Cosmic har haft en negativ påverkan på produktionen och inneburit en sämre arbetsmiljö och sämre tillgänglighet för patienterna.
- På grund av bristande datakvalitet med anledning av införandet av Cosmic kan inte något tillförlitlig produktionsstatistik presenteras.
- Det saknas analyser av framtida rekryteringssituation och hur investeringar ska komma att hanteras med en underfinansierad budget.
- Fem av sju mål inom målområde "Patient" har uppnåtts
- Sjukfrånvaron har sjunkit något jämfört med föregående år, men är fortsatt hög.

2. INLEDNING/BAKGRUND

Styrelse, nämnder och beredningar ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ansvaret omfattar även att räkenskaperna förs och är upprättade i enlighet med lag samt att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna är regionfullmäktiges demokratiska kontrollinstrument med uppdrag att granska den verksamhet regionen bedriver. Varje nämnd och styrelse granskas utifrån hur de lever upp till regionfullmäktiges mål och uppdrag.

Revisorernas ansvar är att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen inom nämnderna är tillräcklig samt om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Revisorernas uppdrag och arbetssätt regleras i kommunallagen, aktiebolagslagen (lekman-narevisorerna) och regionens revisionsreglemente. Granskningen ska genomföras enligt god revisions sed i kommunal verksamhet det vill säga med en sådan urvalsmässig omfattning, inriktning och kvalitet att den ger ett tillräckligt underlag för revisorernas årliga ansvarsprövning och uttalande i revisionsberättelsen.

2.1 GRUNDERNA FÖR REVISORERNAS ANSVARSPRÖVNING

- Bristande måluppfyllelse, ohör-samhet till mål och riktlinjer fastlagda av fullmäktige eller i föreskrifter.
- Obehörigt beslutsfattande.
- Bristande styrning, ledning, uppföljning och kontroll.
- Icke lagenlig verksamhet, brottslig gärning.
- Förtroendeskada eller annan im-materiell skada.
- Otillräcklig beredning av ären-den.
- Ekonomisk skada.
- Ej rättvisande redovisning

3. ÅRETS REVISION

Revisorerna har under året genomfört granskningar enligt revisionsplanen 2015⁴. Planen har upprättats efter en analys av de risker som kan utgöra hot och hinder vid verksamhetens fullgörande utifrån fullmäktiges mål samt de konsekvenser i form av ekonomisk skada, förtroendeskada mm som kan uppstå om riskerna inträffar.

Revisionen för 2015 har likt tidigare år genomförts i form av; fördjupade granskningar, förstudier, hearings, verksamhetsbesök, granskning av protokoll och handlingar samt genom att i övrigt aktivt följa vad som händer inom regionen och i omvärlden. Granskningen av styrelsens åiterrapportering till fullmäktige för 2015 omfattar delårsbokslut och årsbokslut. Revisorerna granskar även Landstingsbostäder, Stiftelsen Jamtli, Torsta, Samordningsförbundet i Jämtland, Länstrafiken AB, Norrtåg AB, Almi-Mitt AB och Norrlandstingens regionförbund genom sina utsedda lekmannarevisorer/revisorer. Även Gemensamma nämnden för upphandling och distribution av sjukvårdsprodukter samt Gemensamma nämnden närvård Frostviken ingår i revisionsuppdraget.

De fördjupade granskningarna har genomförts med intervjuer med berörd personal och politiska ledningen samt med hjälp av enkätundersökningar. Resultatet av de enskilda granskningarna har i samtliga fall dokumenterats i revisionsrapporter⁵ som, med skrivelse från revisorerna, överlämnats till regionstyrelsen för yttrande.

3.1 STYRNING OCH UPPFÖLJNING

3.1.1 Regionstyrelsen

Utifrån vår granskning av regionstyrelsen vill vi främst framhålla följande brister:

- **Obalanserad budget**

I 2015 års granskning av regionstyrelsens kostnadskontroll framkom att regionens obalanserade budget kan medföra risk för att en kultur utvecklas där följsamhet till beslutad budget minskar.

Enligt Kommunallagen 8 kap. 4 § ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiga kostnaderna. Styrelsen beredde budgeten för år 2015 med ett resultatkrav på minus 96 mkr⁶. Utfallet blev minus 232 mkr.

I finansplan 2016-2018⁷ har ett nollresultat budgeterats för år 2016. Redan i månadsrapporten för februari 2016 visar dock en helårsprognos på minus 238 mkr, vilket tyder på att styrelsens beredning innebär en orealistisk budget. I ovan nämnda granskning framkom att budgeten av flera intervjuade inte betraktades som ett styrdokument vilket skulle kunna påverka ambitionerna i kostnadskontrollen negativt.

⁴ Dnr: REV/7/2015

⁵ Finns att hämta/ta del av på revisorernas webbsida alternativt i diariet.

⁶ Enligt Kommunallagen 8 kap. 4 § ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiga kostnaderna. Styrelsen beredde därmed budgeten för år 2015 i stridighet med lagen.

⁷ Dnr: RS/822/2015

- **Intern kontroll**

Revisorerna gjorde 2015 en granskning av arbetet med styrelsens internkontrollplan. Det framkom då brister inom flera områden, bl.a. saknades dokumentation av risk- och väsentlighetsanalyserna för att tydliggöra bakgrund, motivering och prioritering av riskområdena samt förenkla uppföljning. Kommunikationen var bristfällig mellan samordningskansliet, stabscheferna (som gör riskanalysen) och de som utsetts som ansvariga i planen. Bl.a. framkom att en av de ansvariga som utsetts att följa upp risken inte visste vad den grundades på eftersom ingen kunde svara på vem av stabscheferna som låg bakom den. Styrelsens hade inte heller informerat fullmäktige om uppföljningen av punkterna i internkontrollplanen.

Rutiner för åiterrapportering skulle formaliseras och fullmäktige skulle i början av år 2016 informeras om interna kontrollen utifrån internkontrollplan 2015. Vid årets slut hade inte samtliga punkter i internkontrollplanen återredovisats till styrelsen. Styrelsen har fortfarande inte informerat fullmäktige om internkontrollplanens resultat.

- **Tolkning av mål**

I Regionstyrelsens verksamhetsplan finns en uttolkning av fullmäktiges mål. Denna uttolkning har resulterat i 70 framgångsfaktorer som är av karaktären uppdrag till regiondirektören. I dessa framgångsfaktorer saknas nivåer/målvärde angivna för när uppdraget skall anses uppfyllt. Det sker ingen förankring i fullmäktige av att styrelsen gjort en korrekt uttolkning av fullmäktiges mål.

I Regionstyrelsens verksamhetsplan finns inga mätbara mål. Det saknas således mätbara mål för kvalitet och patientsäkerhet.

Beslutanderätten för ärenden som avser verksamhetens målinriktning, omfattning eller kvalitet får, enligt 6 kap. 34 § i Kommunallagen, inte delegeras.

3.1.2 Nämnderna

- Patientnämnden har i allt väsentligt fullgjort sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt och uppnått de uppsatta målen. Granskningen ger inte anledning att rikta kritik mot nämnden. Se separat rapport Rev/3/2016.
- Vårdvals-nämnden har i allt väsentligt fullgjort sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt och uppnått de uppsatta målen. Granskningen ger inte anledning att rikta kritik mot nämnden. Se separat rapport Rev/2/2016.
- Regionala utvecklingsnämnden har granskats och har i allt väsentligt fullgjort sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. Granskningen ger inte anledning att rikta kritik mot nämnden, men de ospecifika mål som nämnden har fastställt behöver förankras med regionplanen. Se separat rapport Rev/29/2015.
- Gemensamma nämnden för upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter har i allt väsentligt utfört sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt och inom givna ramar. Granskningen ger inte anledning att rikta anmärkning mot nämnden. Se separat rapport Rev/34/2015.
- Gemensamma nämnden för Närvård Frostviken har i allt väsentligt utfört sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt och inom givna ramar. Granskningen ger inte anledning att rikta anmärkning mot nämnden. Se separat rapport Rev/35/2015.

3.1.3 Vår bedömning

Vi bedömer att den orealistiska budget regionstyrelsen berett kan innebära att budget som styrning blir verkningslös. Uppgifter som styrker detta har bl.a. inhämtats från personal i granskningen av regionstyrelsens kostnadskontroll.

Vi anser att det är en brist att inte styrelsen formulerat mätbara mål för kvalitet och patientsäkerhet, då beslutanderätten för ärenden som avser verksamhetens målinriktning, omfattning eller kvalitet inte får delegeras⁸.

Avsaknad av mätbara mål är också en brist när det gäller att ha tydliga styr signaler till verksamheten. 70 uppdrag kan upplevas vara allt för många att hinna med att följa upp och utvärdera. Dessutom saknas nivåer/målvärden för när uppdragen skall betraktas som uppfyllda vilket ger utrymme för tolkning av måluppfyllelsen.

3.2 ÅRSREDOVISNINGEN

3.2.1 Upplýsningar i förvaltningsberättelsen

Lag om kommunal redovisning, 4 kap. Förvaltningsberättelsen

1 § Förvaltningsberättelsen skall innehålla en översikt över utvecklingen av kommunens eller landstingets verksamhet.

Upplýsningar skall även lämnas om

1. sådana förhållanden som inte skall redovisas i balansräkningen eller resultaträkningen men som är viktiga för bedömningen av kommunens eller landstingets resultat eller ställning,
2. sådana händelser av väsentlig betydelse för kommunen eller landstinget som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut,
3. kommunens eller landstingets förväntade utveckling,
4. väsentliga personalförhållanden,
5. andra förhållanden som är av betydelse för styrningen och uppföljningen av den kommunala verksamheten.

Utifrån ovanstående har vi noterat följande brister:

- **Redogörelse om hur reglering av balanskravet ska ske**

Enligt kommunallagen⁹ ska ett negativt balanskravsresultat regleras under de närmast följande åren. Om balanskravet för ett år är negativt ska det anges när och på vilket sätt man avser att göra regleringen¹⁰.

Årets resultat enligt balanskravet är enligt årsredovisningen minus 228 mkr. Det innebär att det totala balanserade underskottet är efter 2015 minus 575,2 mkr. Fullmäktige kan besluta att en sådan reglering inte ska göras om "det finns synnerliga skäl".

Det framgår inte av förvaltningsberättelsen hur det negativa resultatet kommer att regleras eller om beslut om att reglering inte ska göras har tagits.

⁸ Kommunallag 6 kap. 34 §

⁹ Kommunallag 8 kap. 5a §

¹⁰ Lag om kommunal redovisning 4 kap. 4 §

- **Påverkan av införandet av Cosmic**

Införandet av det nya vårdadministrativa systemet Cosmic har haft en negativ påverkan på produktionen. Enligt centrumens bokslut har införandet inneburit en högre arbetsbelastning, sämre arbetsmiljö och sämre tillgänglighet för patienterna. Det saknas i förvaltningsberättelsen en redogörelse för hur införande har påverkat produktionen.

På grund av bristande datakvalitet i och med införandet av Cosmic kan inte något tillförlitlig produktionsstatistik presenteras. Vi kan därför inte bedöma om verksamhetens produktion varit tillfredställande.

- **Kompetensförsörjning**

Kostnaden för inhyrd personal från bemanningsföretag har ökat med 50 % och uppgår för år 2015 till 125,6 mkr. Med anledning av den åldrande befolkningen i regionen i kombination med en hög andel pensionsavgångar, är det viktigt att säkra kompetenser inom vården.

Det saknas en analys av hur den besvärliga rekryteringssituationen kommer att påverka regionen i framtiden.

- **Underfinansierad investeringsverksamhet**

I årsredovisningen för 2015 liksom i motsvarande för 2014 sägs: "För den kommande treårsperioden planeras fastighetsinvesteringar för 100 miljoner kronor men vårdens behov är dock avsevärt större för att anpassa lokalerna till verksamhetens utveckling". Redovisningen saknar dock analys av konsekvenser av detta.

- **Oklart värde av fondobligation**

I vår granskning av finansförvaltningen¹¹ lyftes regionens innehav av den fondobligation vars rating sänkts till en nivå som medför att placeringen ligger utanför regionens kreditlimiter enligt placeringsreglemente för förvaltning av pensionsmedel. Obligationens bokförda värde är ca 200 mkr, men enligt revisionsrapporten är obligationens marknadsvärde ytterst osäkert. Styrelsen har beslutat att behålla obligationen till förfall löptiden ut, men har inte informerat fullmäktige om situationen.

I årsredovisningen uppges att regionen värderar pensionsmedel och samtliga placeringar till det lägsta av anskaffningsvärdet och försäljningsvärdet. I årsredovisningens avsnitt om finansförvaltning har innehavet beskrivits och där framgår att regionen bedömer att risken att regionen inte får tillbaka hela beloppet vid förfall bedöms vara mycket liten. Det saknas dock upplysning om att det inte finns något marknadsvärde på obligationen vilket försvårar bedömningen av värdet.

Vidare saknas upplysning om karaktären och omfattningen av risken regionen är exponerad för om det skulle visa sig att värdet avviker från förväntningarna¹².

- **Avvikelse från RKR:s rekommendationer**

Det saknas upplysning om att regionen inte tillämpar RKR 11.4 vid tillgångsredovisning av hjälpmedel.

¹¹ REV/25 /2015

¹² RKR 20

3.2.2 Måluppfyllelse

Enligt tolkning av 4 kap. 5 § i Lag om kommunalredovisning bör regionens förvaltningsberättelse som främsta syfte ha att redovisa hur de mål som angivits av fullmäktige har uppnåtts. Utvärdering och bedömning i årsredovisningen har betraktats som en självklarhet och bör rimligen ses som ett av de mest grundläggande för en kommunal redovisning. Hur utvärderingen ska ske har lagstiftaren valt att inte reglera.

Inom Region Jämtland Härjedalen har regiondirektören, utifrån regionstyrelsens 70 uppdrag, gjort en tolkning av vad regionstyrelsen bedömer är viktiga utvecklingsområden. Denna uttolkning återfinns i regiondirektörens verksamhetsplan. Regiondirektören fastställer själv sin verksamhetsplan utan formell förankring i regionstyrelsen.

I Region Jämtland Härjedalens årsredovisning är det regiondirektörens mål samt de av fullmäktige beslutade finansiella mål, som återredovisas.

Av regionstyrelsens årsredovisning framgår att verksamhetsmålen, målvärden och beslutade aktiviteter för 2015 i många fall endast delvis uppnåtts. Områden med låg måluppfyllelse är "Verksamhetsresultat", "Samhälle" och "Medarbetare" där inget mål uppnåtts.

Sammanfattning av måluppfyllelse av regiondirektörens mål

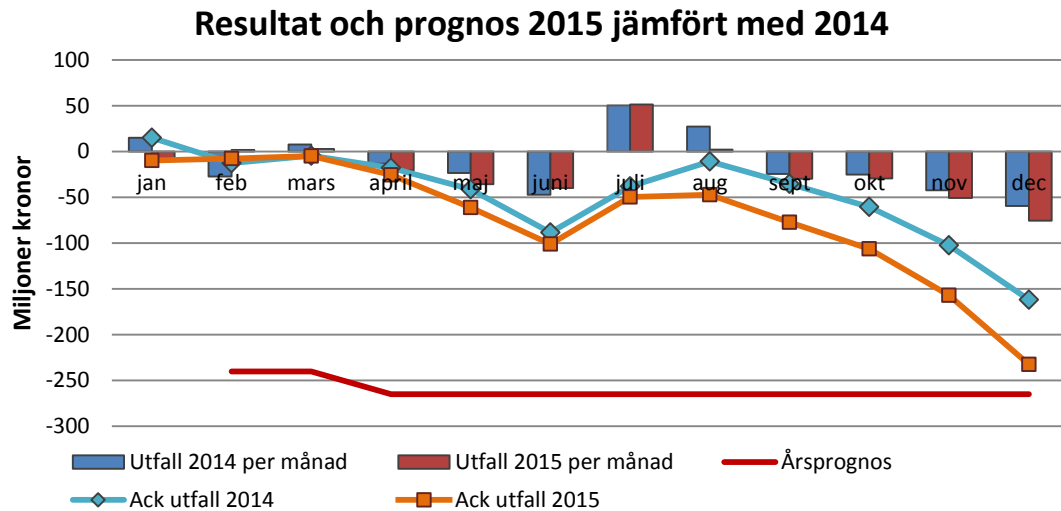
- För området "**Medarbetare**" har regionen under en följd av år haft svårigheter när det gäller att komma tillrätta med sjukfrånvaron som fortfarande är hög. Nyttjande av inhyrd personal och arvodesläkare har år 2015 ökat med ca 50 % (42,2 mkr) jämfört med föregående år. Primärvården står för drygt hälften av kostnaden.
- Inom målområde "**Patient**" är fem av sju mål uppfyllda, ett saknas uppgift om utfallet. Andel ineliggande patienter inom somatisk vård med vårdrelaterade infektioner har ökat 8,1 % jämfört med 7,1 % år 2014 och når inte målvärdet på max 6 %. Vi har noterat att målen för tillgänglighet i år är flyttade från "Patient" till "Verksamhetsresultat".
- Målområde "**Verksamhetsresultat**" brister i måluppfyllelse avseende nettokostnadsutveckling och vi noterar en kraftig försämring av tillgängligheten inom vården. Anledningen uppges vara att införandet av COSMIC inledningsvis inneburit längre handläggningstider per patient.

3.2.3 God ekonomisk hushållning

Kommunallag 8 kap. Ekonomisk förvaltning:

1 § Kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.

För att nå ett resultat som är i nivå med God ekonomisk hushållning skulle Region Jämtland Härjedalen behöva förbättra resultatet med ca 300 mkr. I regionplan 2016-2018 budgeteras för ett nollresultat, vilket inte är i nivå med vad som krävs för att nå en god ekonomisk hushållning.

Ovanstående bild visar de ekonomiska förhållanden för regionen under år 2015 i jämförelse med motsvarande uppgifter för 2014. Som framgår har ekonomin under hela året varit bekymmersam med ackumulerat negativt utfall under stora delar av året med undantag för sommarmånaderna juli och augusti. Negativt resultat har prognostiserats under hela året. Årets resultat slutade på minus 232,3 mkr. Regionen har inte klarat av att återställa tidigare underskott som tillsammans med underskottet enligt balanskravet.

Regionens vårdverksamheter har, i likhet med en lång rad av tidigare år, även år 2015 redovisat underskott. 5 av 6 centrum i vårdverksamheten redovisar underskott att jämföra mot 4 av 6 2014.

Inget av de finansiella målen har uppnåtts

Inget av fullmäktiges finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts. Bl.a. har **soliditeten** har under en tioårsperiod fallit från 50 % till 6,2 % (mål 2015 var 19,6 %). Utfall för **nettokostnadsutvecklingen** blev 6,1 % mot budgeterad 2,6 %. Motsvarande uppgifter för 2014 var 4,7 % och målet 1,3 %.

Under år 2015 budgeterades investeringarna till 100 mkr och årets utfall blev 157,6 mkr. Målet för investeringar är att dessa under planperioden 2015-2017 ska finansieras till 100 procent med medel från den egna verksamheten. Som tidigare nämnts saknas en beskrivning av konsekvenserna av underbudgeteringen av investeringar.

Övriga iakttagelser som indikerar brister avseende en god ekonomisk hushållning är:

- **Återlånet** har sedan år 2010 har ökat med 908 mkr och uppgår för 2015 till 3,1 mdr. Med återlån menas att regionen lånar från medarbetarnas pensioner för att finansiera investeringar eller verksamhet. Eftersom pensionsåtaganden är avtalsreglerade påverkas inte dessa.
- **Eget kapital** har under en femårsperiod minskat med 85 %, från 778,2 mkr till 121,2 mkr.

Besparingsåtgärder

Den analysgrupp som inrättades under året, bl.a. med syfte att säkerställa att besparingsåtgärder beräknas på ett likartat sätt, redovisar att centrumen sparat ca 14 mkr under den senare delen av 2015. Per helår har dock centrumens resultat försämrats med drygt 90 mkr ytterligare jämfört med 2014.

3.2.4 Vår bedömning

Årsredovisningen för 2015 är i huvudsak upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning och i stort sett enligt god redovisningssed. Vi bedömer dock att finns brister inom följande:

- Balanskravet har inte reglerats och det framgår inte av förvaltningsberättelsen hur det negativa resultatet kommer att regleras eller om beslut om att reglering inte ska göras har tagits.
- Det saknas vissa uppgifter för att ge en samlad bild av regionens utveckling och verksamhet. T.ex. hur verksamheten påverkats av införande av Cosmic, uppgifter om produktionsstatistik, en analys av framtida rekryteringssituation och hur investeringar ska komma att hanteras med en underfinansierad budget.
- Avseende den ekonomiska delen saknas upplysning om att regionens fondobligations marknadsvärde är oklart. Enligt den granskning som genomförts bedöms marknadsvärdet vara ytterst osäkert. Vidare framgår inte karaktären och omfattningen av den risk regionen är exponerad för om det skulle visa sig att värdet avviker från förväntningarna¹³.
- Liksom föregående år saknas upplysning om de avvikelser man har gjort från RKR:s rekommendationer avseende anläggningstillgångar (hjälpmedel).
- Eftersom varken fullmäktiges verksamhetsmål eller styrelsens mål ingår i årsredovisningen har vi inte kunnat bedöma om dessa uppfyllts. Regiondirektörens mål som återredovisats har i låg grad uppnåtts.
- Vi bedömer att styrelsen inte verkställt sitt uppdrag om att uppnå en god ekonomisk hushållning. Fullmäktiges finansiella mål har inte uppnåtts, vårdverksamheterna redovisar fortsatt underskott, regionen har fortsatt en nettokostnadsutveckling som avviker från budget och återlånet uppgår för år 2015 till 3,1 miljarder kronor.

3.3 RÄKENSKAPERNA

3.3.1 Bokslutsprocessen

Vid granskningen av bokslutsprocessen har följande noterats:

- I och med regionbildningen och de dotterbolag som nu finns i koncernen måste regionen upprätta en sammanställd redovisning. Redovisningsansvarig har utifrån bestämmelserna i RKR 8.2 gjort en beräkning där det konstateras att Landstingsbostäder

¹³ RKR 20

och Länstrafiken, som regionen äger med 100 %, ska ingå i konsolideringen. Övriga bolags omsättning utgör tillsammans mindre än 5 % av regionens skatteintäkter och generella statsbidrag och kan därmed med stöd av RKR 8.2 uteslutas.

- Vi har noterat att regionens dotterbolag m.fl. inte lämnar in sina bokslut i tid enligt de anvisningar som skickas ut.
- För 2015 tillämpar regionen rekommendationerna om komponentavskrivning. Regionens fastigheter har indelats i komponenter med fastställda avskrivningstider. Vi har noterat att tillvägagångssättet för aktivering m.m. av dessa anläggningstillgångar inte är allmänt känt.
- Vi har noterat att det i vissa fall saknas inventeringslistor som säkerställer regionens lagertillgångar. Enligt uppgift kan exempelvis en avstämning mellan lagerprogrammet och ekonomiprogrammet ligga till grund för värdet av tillgångarna.
- Det är oklart när regionens anläggningstillgångar inventerades.

3.3.2 Iakttagelser vid granskning av specifikationer

Enligt Lag om kommunal redovisning ska varje sammandragen post i balansräkningen specificeras om det inte klart framgår av bokföringen i övrigt. För hantering av detta skickar ekonomiavdelningen årligen ut anvisningar med instruktioner över vad som ska specificeras och vilka underlag som ska bifogas specifikationerna.

Utifrån vårt urval har ett antal specifikationer granskats. Granskningen visar att specifikationerna av balansräkningens poster i allt väsentligt är rättvisande.

Sammanfattningsvis har vi noterat följande:

- Det finns brister i underlagen till specifikationerna. Detta gäller flera områden men främst inom projektredovisningen hos regionala utvecklingsnämnden.
- Likvideringen av Regionförbundet var vid årsskiftet fortfarande inte färdig.
- Fakturor från år 2014 på drygt 1 mkr har av misstag inte bokats bort, vilket innebär att dessa kostnader belastar år 2016 istället för 2015. Årets resultat är egentligen 1 mkr sämre än vad som redovisats.
- Kopplingen mellan specifikationerna och underlagen som bekräftar regionens finansiella tillgångar behöver förbättras för att på ett enklare sätt kunna stämmas av.

3.3.3 Vår bedömning

Utifrån det material som lämnats bedömer vi att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och ger en rättvisande bild av verksamhetens intäkter och kostnader och den kritiska ekonomiska ställning regionen befinner sig i.

Vi har under granskningen fört en dialog med ekonomiledningen angående de förbättringsmöjligheter vi ser avseende specifikationerna.

Vi rekommenderar att rutiner för inventering ses över att säkerställa att regionens anläggnings- och lagertillgångar är rätt redovisade.

4. ANSVARIG FÖR GRANSKNINGENS GENOMFÖRANDE

Östersund den 21 mars 2016

Leif Gabrielsson, Revisionsdirektör

Revisorerna lämnade 2015 följande skrivelser och rapporter m.m.

- Granskning av Folktandvården **REV/27/2014**
- Granskning av Psykiatrin 2014 **REV/28/2014**
- Granskning av tvångsvården inom Psykiatrin **REV/29/2014**
- Nytt revisionsreglemente **Rev/2/2015**
- Revisorernas bokslut 2014 **Rev/3/2015**
- Slutrevision för bolagen m.m. för år 2014 **Rev/5/2015**
- Avtalshantering **Rev/6/2015**
- Revisionsplan 2015 **Rev/7/2015**
- Granskning av Landstinget år 2014 **Rev/8/2015**
- Granskning av Primärvården år 2015 **Rev/9/2015**
- Granskning av Landstingsbostäder i Jämtland AB **Rev/11/2015**
- Granskning av Länstrafiken i Jämtlands län **Rev/12/2015**
- Granskning av Stiftelsen Jamtli **Rev/13/2015**
- Granskning av Torsta AB **Rev/14/2015**
- Granskning av Folkhälsoarbetet **Rev/15/2015**
- Granskning av Samordningsförbundet **Rev/16/2015**
- Granskning av styrelsens internkontrollplan **Rev/17/2015**
- Granskning av Planering av läkarnas arbetstid **Rev/20/2015**
- Granskning av Regionstyrelsens verksamhetsuppföljning **Rev/21/2015**
- Remissvar på föreslagna ändringar i Kl:s kap.9 **Rev/22/2015**
- Externa vårdgivare **Rev/23/2015**
- Granskning av Finansförvaltningen-interna kontrollen **Rev/25/2015**
- Granskning av Regionstyrelsens kostnadskontroll **Rev/26/2015**
- Revisorernas bedömning av Delårsbokslut 1508 **Rev/27/2015**
- Granskning av upphandling av konsulttjänster **Rev/28/2015**
- Granskning av Regionala Utvecklingsnämnden **Rev/29/2015**
- Granskning av Vårdprogram avseende återbesök **Rev/30/2015**
- Granskning av Systematiskt kvalitetsarbete-
kunskapsstyrning **Rev/31/2015**
- Granskning av Patientnämnden **Rev/32/2015**
- Granskning av Regionala utvecklingsnämnden-
en granskning av projektverksamhet **Rev/33/2015**
- Granskning av Gemensam nämnd för samordnad,
upphandling lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter **Rev/34/2015**
- Granskning av Gemensam nämnd för Närvård Frostviken **Rev/35/2015**

Följande hearings har genomförts under år 2015.

- **Ambulansverksamheten**
- **Bokslut för år 2014**
- **Vårdadministrativa systemet COSMIC**
- **Regionala Utvecklingsnämnden- Övergången till Regionen**
- **Verksamhetsuppföljning och kostnadskontroll**
- **Torsta AB**
- **Röntgenverksamheten**
- **Vårdvalsnämnden- Ny som nämnd**
- **Medarbetarna- Sjukskrivningar, Attraktiv arbetsplats**
- **Verksamheten sommaren 2015**
- **Primärvården**
- **Delår-1508 för Region Jämtland Härjedalen**
- **Laboratoriemedicin, klin. Kem lab.**